

A1 Omezení pro předávání vybraných skupin nebezpečných chemických látek a směsí (CHLS)

Nikdo nesmí poskytovat nebezpečné CHLS klasifikované jako vysoce toxické jiným než firmám. Nikdo nesmí nabízet žíravé či toxické látky/směsi osobám mladším 18 let. Firmy nesmí prodávat nebezpečné CHLS klasifikované jako vysoce toxické, toxické nebo žíravé v prodejních automatech a do přinesených nádob.

Předpisy: [§ 44a](#) odst. 3 až 5 zákona 258/2000 Sb.

Nikdo nesmí nabízet, darovat, prodávat ani jinak dodat, přenechat nebo obstarat **jiným osobám, než jsou osoby právnické nebo podnikající fyzické osoby**, nebezpečné chemické látky nebo chemické směsi, které mají přiřazenu třídu a kategorii nebezpečnosti **akutní toxicita kategorie 1 nebo 2** podle nařízení CLP.

Nikdo nesmí nabízet, darovat, prodávat ani jinak dodat, přenechat nebo obstarat pro fyzickou osobu **mladší 18 let nebo osobu, jejíž svéprávnost byla soudem omezena**, nebezpečné chemické látky nebo směsi, které mají přiřazenu třídu nebo třídy a kategorii nebo kategorie nebezpečnosti **akutní toxicita kategorie 3** nebo **toxicita pro specifické cílové orgány po jednorázové nebo opakované expozici kategorie 1** podle nařízení CLP, nebo chemické látky nebo chemické směsi, které mají přiřazenu třídu a kategorie nebezpečnosti **žíravost kategorie 1** se standardní větou H314 podle nařízení CLP.

Právnické osoby a podnikající FO nesmí prodávat **v prodejních automatech a do přinesených nádob** nebezpečné chemické látky nebo směsi, které mají přiřazenu třídu nebo třídy a kategorii nebezpečnosti **akutní toxicita kategorie 1, 2 nebo 3** nebo **toxicita pro specifické cílové orgány po jednorázové nebo opakované expozici kategorie 1**, nebo nebezpečné chemické látky nebo směsi, které mají přiřazenu třídu a kategorii nebezpečnosti **žíravost kategorie 1** se standardní větou o nebezpečnosti H314 podle nařízení CLP. Přehled zákazů a omezení je uveden v příloze A3.

A2 Omezení při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a směsmi

Vybrané skupiny zaměstnanců (těhotné, kojící, mladiství) mají omezeno nakládání s vybranými chemickými látkami a směsmi. Další omezení se týká žáků a studentů.

vyhláška [180/2015](#) Sb., [§ 12a](#) NV 361/2007 Sb., [61/2018](#) Sb.

Zaměstnanci:

Oblast omezení při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a směsmi řeší i předpisy z bezpečnosti práce. Jeden z prováděcích předpisů k zákoníku práce (vyhláška č. 180/2015 Sb., o pracích a pracovištích, které jsou zakázány **těhotným zaměstnankyním, zaměstnankyním, které kojí, a zaměstnankyním-matkám do konce devátého měsíce po porodu, o pracích a pracovištích, které jsou zakázány mladistvým zaměstnancům**, a o podmínkách, za nichž mohou mladiství zaměstnanci výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání) zakazuje práce s vybranými chemickými látkami a směsmi i mladistvým zaměstnancům. (viz [příloha A3](#))

Žáci a studenti:

Podle školského zákona ([§ 65 odst. 3](#)) se na mladistvé žáky z pohledu BOZP nahlíží jako na pracovníky a tím se na ně také vztahuje výše uvedená vyhláška č. 180/2015 Sb. o zakázaných pracích a pracovištích. Výkon "chemické praxe" pro žáky a studenty vyřešila (od 29.1.2016) novela č. 32/2016 Sb., která mění nařízení vlády č. 361/2007 Sb. o podmínkách ochrany zdraví: mladiství žáci smějí pouze v rámci přípravy na povolání, v rozsahu nezbytném pro naplnění rámcových vzdělávacích programů a při zachování ochrany zdraví opět nakládat s vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi (podrobněji viz [§ 12a](#) NV č. 361/2007).

Další upřesnění řeší vyhláška č. [61/2018](#) Sb.:

S nebezpečnými chemickými látkami a směsmi, jejichž seznam je uveden v části I. přílohy k vyhlášce, mohou žáci při praktickém vyučování nakládat **pod dozorem osoby s odbornou způsobilostí**. Tato osoba musí být přítomna v učebně či jiném místě, ve kterém žáci pracují s nebezpečnými chemickými látkami nebo směsmi.

S nebezpečnými chemickými látkami a směsmi, jejichž seznam je uveden v části II. přílohy k vyhlášce, může žák při praktickém vyučování nakládat **pod přímým dohledem osoby s odbornou způsobilostí**. Tato osoba musí dohlížet přímo na žáků učebně či jiném místě, ve kterém žáci pracují s nebezpečnými chemickými látkami nebo směsmi.

S nebezpečnými chemickými látkami a směsmi, jejichž seznam je uveden v části II. přílohy k vyhlášce, mohou žáci **nakládat až po osvojení si základních dovedností** při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a směsmi uvedenými v části I. přílohy k vyhlášce.

Zásady bezpečnosti práce při praktickém vyučování a podmínky nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a směsmi se řídí příslušnými pokyny pro bezpečné zacházení, které jsou uvedeny v bezpečnostním listu.

Žáci mohou v rámci praktického vyučování vykonávat pouze práce a činnosti, které nejsou podle zákona o ochraně veřejného zdraví zařazeny jako riziková práce do kategorií 3 a 4.

S vlastnostmi nebezpečných chemických látek/směsí a se zásadami bezpečného nakládání s nimi a bezpečného výkonu činností **seznámí žáky osoba s odbornou způsobilostí**.

A3 Zajištění odborně způsobilou osobou

Firmy směřjí nakládat s látkami nebo směsmi klasifikovanými jako vysoce toxické jen tehdy, jestliže nakládání s nimi mají zabezpečeno osobou odborně způsobilou.

Předpisy: [§ 44a](#) odst. 6 zákona 258/2000 Sb.

Právnícké osoby a podnikající fyzické osoby směřjí nakládat s nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi, které mají přiřazenu třídu nebezpečnosti **akutní toxicita kategorie 1 nebo 2** podle nařízení CLP, jen tehdy, jestliže nakládání s nimi **mají zabezpečeno fyzickou osobou odborně způsobilou** podle § 44b odst. 1 (bod 2.8), nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak (zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání).

Jednotlivé činnosti v rámci nakládání s těmito chemickými látkami a chemickými směsmi může vykonávat i zaměstnanec, kterého fyzická osoba odborně způsobilá prokazatelně zaškolila. Opakované proškolení se provádí nejméně jedenkrát za 2 roky. O školení a proškolení musí být pořízen písemný záznam, který je právnícká osoba nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání povinna uchovávat po dobu 3 let.

A4 Školení k nakládání s vybranými nebezpečnými chemickými látkami a směsmi

Fyzické osoby, které nakládají s nebezpečnými chemickými látkami nebo směsmi klasifikovanými jako vysoce toxické musí být prokazatelně proškoleny.

Předpisy: [§ 44a](#) odst. 6 zákona 258/2000 Sb.

Jednotlivé činnosti v rámci nakládání s nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi s klasifikací **akutní toxicita kategorie 1 nebo 2** může vykonávat vedle osoby odborně způsobilé i zaměstnanec, kterého fyzická **osoba odborně způsobilá prokazatelně zaškolila**. Opakované proškolení se provádí nejméně jedenkrát za 2 roky. O školení a proškolení musí být pořízen písemný záznam, který je právnícká osoba nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání povinna uchovávat po dobu 3 let.

Podle zákona [258/2000 Sb.](#) se toto školení týká pouze pracovníků, kteří nakládají s výše uvedenými nebezpečnými chemickými látkami nebo směsmi. Další právní předpisy (např. z oblasti bezpečnosti práce) však požadují, aby byli proškoleni všichni pracovníci, kteří nakládají s jakýmkoliv nebezpečnými chemickými látkami nebo směsmi:

Zaměstnavatel (§ 103 odst. 3 zákoníku práce) je **povinen určit obsah a četnost školení o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci**, způsob ověřování znalostí zaměstnanců a vedení dokumentace o provedeném školení. Vyžaduje-li to povaha rizika a jeho závažnost, musí být školení podle věty první pravidelně opakováno.

Obsah školení by měl být zpracován podle používaných nebezpečných chemických látek a směsí. Interval periodických školení se určuje interně na základě vyhodnocení rizika používaných nebezpečných látek. Pouze pro školení k nakládání s látkami a směsmi s klasifikací **akutní toxicita kategorie 1 nebo 2** je interval pevně stanoven na nejméně jednou za 2 roky.

Zpracoval: Ing. Zdeněk Fildán, ENVI GROUP s.r.o., tel. 606 638 325, email: info@envigroup.cz

Přehledová tabulka zákazů, omezení a povinností v souvislosti s nakládáním s chemickými látkami a směsmi

Povinnosti stanovené právníky osobám a podnikajícími fyzickým osobám zákonem č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví, zákoníkem práce a vyhláškou č. 180/2015 Sb. o zakázaných pracích a pracovištích.

Klasifikace nebezpečnosti chemických látek a směsí			NUTNO ZAJISTIT	ZÁKAZ/OMEZENÍ					
			bod A3	bod A1	bod A1	bod A1	bod A2		
Třída nebezpečnosti	Kód třídy a kategorie	H věta	Dohled odborně způsobilé osoby a školení 1 x 2 roky (§ 44a, odst. 6)	Prodávat, přenechat nebo darovat (§ 44a, odst.3)	Prodávat, přenechat nebo darovat osobě mladší 18 let (§ 44a, odst. 4)	Prodávat v automatech a do přenesných nádob (§ 44a, odst. 5)	Těhotné zaměstnankyně: zákaz prací s CHLS (vyhl. 180/2015 Sb.)	Kojící zaměstnankyně: zákaz prací s CHLS (vyhl. 180/2015 Sb.)	Mladiství zaměstnanci: zákaz prací s CHLS (vyhl. 180/2015 Sb.)
Akutní toxicita	Acute Tox. 1, 2	H300, H310, H330	●	●	●	●	●	●	●
Akutní toxicita	Acute Tox. 3	H301, H311, H331			●	●	●	●	●
Toxicita pro specifické cílové orgány – jednorázová expozice	STOT SE 1	H370			●	●	●	●	●
Toxicita pro specifické cílové orgány- opakovaná expozice	STOT RE 1	H372			●	●	●	●	●
Žíravost pro kůži	Skin Corr. 1	H314			●	●			●
Mutagenita v zárodečných buňkách	Muta. 1A, 1B	H340					●	●	●
Karcinogenita	Carc. 1A, 1B	H350, H350i					●	●	●
Toxicita pro reprodukci	Repr. 1A, 1B	H360, H360FD, H360F, H360D, H360DF, H360Fd					●	●	●
CHLS způsobující akutní nebo chronické otravy s těžkými nebo nevratnými účinky pro zdraví		H371, H373					●	●	●
CHLS: karcinogen kategorie 2		H351					●	●	●
CHLS: mutagen v zárodečných buňkách kategorie 2		H341					●	●	●
CHLS toxické pro reprodukci kategorie 2		H361d, H361, H361f nebo H361fd					●	●	●
CHLS senzibilizující dýchací cesty nebo kůži		H334, H317					●	●	●
CHLS způsobující vážné poškození očí		H318							●
CHLS nebezpečné při vdechnutí		H304							●
CHLS: hořlavé kapaliny kategorie 1 nebo 2		H224, H225							●
CHLS: hořlavé plyny kategorie 1 nebo 2 s větou		H220, H221							●
CHLS: aerosoly kategorie 1		H222							●
CHLS: samovolně reagující látky a směsmi typu A, B, C nebo D		H240, H241, H242							●
CHLS: výbušniny kategorie nestabilní výbušniny		H200							●
CHLS: výbušniny podtřídy 1.1, 1.2, 1.3, 1.4 nebo 1.5		H201, H202, H203, H204, H205							●
CHLS: organické peroxidy typu A nebo B		H240, H241							●
CHLS: kojence prostřednictvím mateřského mléka		H362						●	

Část I.

Seznam nebezpečných chemických látek a směsí, se kterými smějí žáci nakládat pod dozorem

Seznam nebezpečných chemických látek a směsí je tvořen na základě třídy a kategorie nebezpečnosti chemických látek a směsí v souladu s jejich klasifikací podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího klasifikaci, označování a balení látek a směsí⁴).

(1) Chemické látky a směsi, které jsou klasifikovány jako nebezpečné v oblasti pro zdraví:

- a) „Akutní toxicita“ kategorie 3 nebo 4, označené kódem Acute Tox. 3 nebo Acute Tox. 4,
- b) „Žiravost/dráždivost pro kůži“ kategorie 1, 1A, 1B, 1C nebo 2, označené kódem Skin Corr. 1, Skin Corr. 1A, Skin Corr. 1B, Skin Corr. 1C nebo Skin Irrit. 2,
- c) „Vážné poškození očí/podráždění očí“ kategorie 1 nebo 2, označené kódy Eye Dam. 1 nebo Eye Irrit. 2,
- d) „Senzibilizace dýchacích cest/senzibilizace kůže“ kategorie 1, 1A nebo 1B, označené kódy Resp. Sens. 1, Resp. Sens. 1A, Resp. Sens. 1B, Skin. Sens. 1, Skin. Sens. 1A nebo Skin. Sens. 1B,
- e) „Mutagenita v zárodečných buňkách“ kategorie 2, označené kódem Muta. 2,
- f) „Karcinogenita“ kategorie 2, označené kódem Carc. 2,
- g) „Toxicita pro reprodukci“ kategorie 2 nebo dodatečná kategorie pro účinky na laktaci nebo prostřednictvím laktace, označené kódy Repr. 2 nebo Lact.,
- h) „Toxicita pro specifické cílové orgány - jednorázová expozice“ kategorie 1, 2 nebo 3, označené kódy STOT SE 1, STOT SE 2 nebo STOT SE 3,
- i) „Toxicita pro specifické cílové orgány - opakovaná expozice“ kategorie 1 nebo 2, označené kódy STOT RE 1 nebo STOT RE 2,
- j) „Nebezpečnost při vdechnutí“ kategorie 1, označené kódem Asp. Tox. 1.

(2) Chemické látky a směsi, které jsou klasifikovány jako nebezpečné v oblasti fyzikální nebezpečnosti:

- a) „Hořlavé plyny včetně chemicky nestálých plynů“ kategorie 1, 2, resp. A nebo B, označené kódy Flam. Gas 1, Flam. Gas 2, Chem. Unst. Gas A nebo Chem. Unst. Gas B,
- b) „Aerosoly“ kategorie 1, 2 nebo 3, označené kódy Aerosol 1, Aerosol 2 nebo Aerosol 3,
- c) „Oxidující plyny“ kategorie 1, označené kódem Ox. Gas 1,
- d) „Plyny pod tlakem“, označené kódy Press. Gas (Comp.), Press. Gas (Liq.), Press. Gas (Ref. Liq.) nebo Press. Gas (Diss.),
- e) „Hořlavé kapaliny“ kategorie 1, 2 nebo 3, označené kódy Flam. Liq. 1, Flam. Liq. 2 nebo Flam. Liq. 3,
- f) „Hořlavé tuhé látky“ kategorie 1 nebo 2, označené kódy Flam. Sol. 1 nebo Flam. Sol. 2,
- g) „Samovolně reagující látky a směsi“ typů A, B, C, D, E, F nebo G, označené kódy Self-react. A, Self-react. B, Self-react. CD, Self-react. EF nebo Self-react. G,
- h) „Samozápalné kapaliny“ kategorie 1, označené kódem Pyr. Liq. 1,
- i) „Samozápalné tuhé látky“ kategorie 1, označené kódem Pyr. Sol. 1,
- j) „Samozahřívající se látky a směsi“ kategorie 1 nebo 2, označené kódy Self-heat. 1 nebo Self-heat. 2,
- k) „Látky a směsi, které při styku s vodou uvolňují hořlavé plyny“ kategorie 1, 2 nebo 3, označené kódy Water-react. 1, Water-react. 2 nebo Water-react. 3,
- l) „Oxidující kapaliny“ kategorie 1, 2 nebo 3, označené kódy Ox. Liq. 1, Ox. Liq. 2 nebo Ox. Liq. 3,
- m) „Oxidující tuhé látky“ kategorie 1, 2, nebo 3, označené kódy Ox. Sol. 1, Ox. Sol. 2 nebo Ox. Sol. 3,
- n) „Látky a směsi korozivní pro kovy“ kategorie 1, označené kódem Met. Corr. 1.

(3) Chemické látky a směsi, které jsou klasifikovány jako nebezpečné v oblasti nebezpečnosti pro životní prostředí:

- a) „Nebezpečný pro vodní prostředí“ kategorie 1, 2, 3 nebo 4, označené kódy Aquatic Acute 1, Aquatic Chronic 1, Aquatic Chronic 2, Aquatic Chronic 3 nebo Aquatic Chronic 4,
- b) „Nebezpečný pro ozonovou vrstvu“ kategorie 1, označené kódem Ozone 1.

(4) Látky a směsi, které jsou označeny doplňkovou větou o nebezpečnosti (EUH větou).

Část II.

Seznam nebezpečných chemických látek a směsí, se kterými mohou žáci nakládat pod přímým dohledem

Seznam nebezpečných chemických látek a směsí je tvořen na základě třídy a kategorie nebezpečnosti chemických látek a směsí v souladu s jejich klasifikací podle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího klasifikaci, označování a balení látek a směsí⁴).

(1) Chemické látky a směsi, které jsou klasifikovány jako nebezpečné v oblasti pro zdraví:

- a) „Akutní toxicita“ kategorie 1 nebo 2, označené kódy Acute Tox. 1, nebo Acute Tox. 2,
- b) „Karcinogenita“ kategorie 1A nebo 1B, označené kódy Carc. 1A nebo Carc. 1B,
- c) „Toxicita pro reprodukci“ kategorie 1A nebo 1B, označené kódy Repr. 1A nebo Repr. 1B,
- d) „Mutagenita“ kategorie 1A nebo 1B, označené kódy Muta. 1A nebo Muta. 1B.

(2) Chemické látky a směsi, které jsou klasifikovány jako nebezpečné v oblasti fyzikální nebezpečnosti:

- a) „Výbušniny“ podtříd 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5 nebo 1.6, označené kódy Expl. 1.1, Expl. 1.2, Expl. 1.3, Expl. 1.4, Expl. 1.5, nebo Expl. 1.6, nejedná-li se o výbušniny podle zákona o hornické činnosti
- b) „Organické peroxidy“ typů A, B, C, D, E, F nebo G, označené kódy Org. Perox. A, Org. Perox. B, Org. Perox. CD, Org. Perox. EF nebo Org. Perox.